

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

De Irregularitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

IRREGVLARITATE.

SVnt in hoc Tractatu nouem Capita: Primum, De Irregularitate in genere. Secundum, De Irregularitate proueniente ex defectu lenitatis. Tertium, De Irregularitate ex homicidio voluntario propriè dicto. Quartum, De Irregularitate ex homicidio casuali. Quintum, De Irregularitate ex delicto notorio seu infamia. Sextum, De Irregularitate ex delicto circa Sacramenta. Septimum, De Irregularitate ex defectu corporis. Octauum, De Irregularitate ex bigamia. Nonum, De Irregularitate illegitimorum.

CAPVT I.

De Irregularitate in genere.

D V B I V M I.

Quid sit Irregularitas?

Definitio.
Differt à suspensione.

Respondeo, Irregularitas, in proposito, est impedimentum Canonicum, id est, Iure Canonum introductum, directè impediens acceptionem Ordinum Ecclesiasticorum, vel in susceptis ministerium. Dico, Directè impediens: quia Irregularitas formaliter est inhabilitas ad Ordines suscipiendos, vel ad usum susceptorum. Vnde distinguitur à suspensione, quæ non dicit formaliter hanc inhabilitatem, sed prohibitionem vsus Ordinis, vel Iurisdictionis: vnde non impedit directè Ordinum susceptionem, vt Irregularitas, sed solum executionem; idque non perpetuè.

Excommunicacione & Interdictio.

Ab Excommunicacione & Interdictio distinguitur, tum ratione formali; tum quia, præter impedimentum susceptionis & executionis Ordinis, hæc etiam alia quedam includunt. Excommunicacione enim separat ab omnibus Sacramentis dandis & recipiendis; quatenus sunt participatio cum fidelibus, & à ciuili conuictu fidelium; Interdictum autem ab officijs diuinis audiendis, & à quibusdam Sacramentis, quæ Irregularitas potest suscipere. Tum denique Irregularitas generatim non est censura, eiusque violatio non parit aliam irregularitatem. Excommunicacione autem, & Interdictum secundum se sunt Censura, quarum violatio si fiat per usum Ordinum sacrorum, inducit Irregularitatem. Vide Nauarrum, num. 194.

Quando & vnde quis censendus irregularis

Notandum est, Neminem habendum esse Irregularem, nisi id sit Iure expressum, vt communiter Doctores in Cap. *De sentent. excommunicacionis* in 61. Vnde opinio Doctorum, vel consuetudo non potest irregularitatem, inducere. Quare quodcumque dubium est, Vtrum in Iure sit posita Irregularitas ob certum factum, vel ob aliquem defectum, nemo ideò censendus est irregularis: nam potest sequi benigniorem partem. Ita Couarr. in Clementinâ, *Si furiosus*, num. 3. & Nauarrus Cap. *Si quis autem*, de Penitentia, d. 74. num. 33. & 46. Similiter non est quisquam censendus irregularis, quando, etsi de Iure constet, eamen de facto dubitatur. Quod est contra Nauarrum & Couarr. supra.

Vnus tamen casus excipitur: nempe, quando in homicidio dubitatur, an hic occiderit, vel an cum debito moderamine in sui defensionem occiderit. Nam hic in dubio facti iudicandus est irregularis in vtroque foro; vt patet ex Cap. *Significasti*, 2. & Cap. *Ad audientiam*, de Homicidio. Ratio est, quia ita Iura statuerunt in detestationem homicidij, eò quòd hoc peccatum maximè dedecet Ecclesiasticam mansuetudinem. Vnde etiam Episcopis à Concilio Tridentino non cõceditur potestas dispensandi in irregularitate homicidij occulti.

3
In dubio homicidij incurritur irregularitas.

Cur verò in alijs casibus nemo sit censendus irregularis in dubio siue Iuris, siue facti, ratio est: Primo, quia non est expressum in Iure, & alioquin in dubio melior est conditio possidentis, vt patet de regulis Iuris in 6. atqui hic possidet Ius ad Ordines: ergo. Confirmatur: Quia in dubio nemo est spoliandus iure, quod habet; vt patet Titulo *De restitutione spoliatorum*. Secundo: Quia in penis semper benignior interpretatio facienda, quando id tenor verborum permittit; vt dicitur in regulis iuris in 6.

Non item in alijs dubijs.

Dices: In dubijs pars tutior est eligenda: atqui tutius est, vt se censeat irregularem, & ablineat à sacris Ordinibus. Confirmatur: quia hæc est ratio quam adferunt Canones.

An semper in dubijs sit tutior pars eligenda?

Respondeo: Id verum esse, quando est periculum alicuius magni momenti in vna parte, quod in altera non est: v.g. Dubium est, vtrum baptizatus in nomine Christi collatus sit validus; hic est tutior pars eligenda ob periculum. Quando autè dubium est tale, quod vtrunque probabiles rationes habeat, quibus vtraque pars reddatur practicè probabilis, potes sequi vtram matris: quia vtraque rata est. Ad Confirmationem, Respondeo: Illam rationem, quam adferunt Canones illi, non esse valdè solidam; neque id esse necessarium: sufficit enim, vt decretum ipsum solidum sit.

Obiectio ex Innocentio.

Dices, Innocent. III. in Cap. *Illud Dominus*, de clerico excommunicato ministrante, statuit Episcopum celebrantem cum dubio excommunicacionis, incidisse in penas Iuris: Nam in dubijs, inquit, tutior pars est eligenda, & ideo debebat abstinere.

Solutio.

Respondeo: Ille Episcopus non habebat dubium probabile, quod esset excommunicatus, sed laborabat erassa ignorantia, quæ non excusat ab irregularitate. Adde post dubitationem non adhibuisse diligentiam, vt veritatem cognosceret.

D V B I V M II.

Vtrum: cantabatur Irregularitas, si crimen vel causa, vnde oritur, sit occulta, vel pauca cognita?

Alphonsus à Castro lib. 2. *De lege penali*, cap. ultimo, docet, Pro nullo crimine, quod vnitantum, vel paucis notum est, esse post penitentiam aliquè irregularem excepto homicidio, quod irregularem faciat, si vel vni constet: quod si ita sit occultum, vt nemini constet, ne hoc quidem irregu-

4
A Castro negat.

Verius af- firmatur.

irregularem facere. Vnde etiã infert filium Pres- byteri non esse irregularem, nisi constet.

Sed dicendum est, quando in Iure pro aliquo crimine vel causa infligitur Irregularitas absolu- tẽ, quamvis illud sit occultum, nihilominus verẽ efficere irregularem. Est communis sententia DD. Vide Couarr. Clementinã, si furiosus, 2. p. §. 3. num. 4.

Probatur Primò: Ex Concilio Tridentino sess. 24. c. 6. vbi ne Episcopis quidem permittit dis- pensationem in Irregularitate homicidij occulti, quamvis permittat ex alijs delictis occultis. Sup- ponit ergo Concilium ex delicto occulto incurri Irregularitatem. Secundò: quia Ecclesia punit occultos criminosos per excommunicationem, vt hæreticos, qui suam hæresin, quamvis occultis- simẽ, exterius prodiderint. Tertiò: Ecclesia ob crimen occultum inhabilitat ad matrimonium; vt patet ex Concilio Trident. sess. 24. c. 4. De reformat. matrimony: vbi ob affinitatem, ortam ex fornicatione intra secundum gradum, statuit esse inhabilem ad contrahendum.

1. Obie- ctio, quod Ecclesia nõ puniat cri- men occul- tum.

Dices Primò: Ecclesia non infligit pœnam Ec- clesiasticam ob crimen occultum: Non enim habent latentia peccata vindictam, vt dicitur 32. q. 5. Cap. Christiana.

Respondeo Primò: Si delictum sit per se oc- cultum, vt quando est merè internum, Ecclesia non potest illud punire: Secus verò, si solùm per accidens sit occultum, quia videlicet accidit alios non fuisse presentes.

Respondeo Secundò: Si delictum sit occultũ per accidens, Ecclesia etiam non punit illud per sententiam in foro externo; & de tali vindicta lo- quitur Canon; sed bene punit sententiã latã à Iu- re, seu per Canonẽ in foro interiore &c. Nam si- mili modo potestas ciuilibis ob delictũ paternum, quamvis occultissimum, facit illegitimum inha- bilem ad successorem hæreditariam.

2. Obie- ctio, quod templum non pol- luitur ex occulto crimine,

Dices Secundò: Ecclesia non polluitur ex cri- mine occulto, vel paucis noto: ergo nec homo efficitur irregularis ex causa occulta. Patet con- sequentia: nam quod in Ecclesia est pollutio, in homine est Irregularitas.

Respondeo, Negando Consequentia: est enim dispar ratio. Quia quod Ecclesia censetur pol- luta, egeatque expiatione, non est propriè in pœ- nam alicuius delicti, neque ob ipsam Ecclesiam: sed vt populus intelligat, locum illum, in quo Deus colitur, singularem requirere veneratio- nem, quã non cessat, quando delictum est occultum; quia per tale delictum veneratio populi erga locum non est imminuta. In irregularitate specta- tur punitio criminum, quã etiam in occultis lo- cum habet.

3. Obiectio, occulte cri- minosus nõ teneatur se prodere.

Dices Tertiò: Si occultus criminosus est irre- gularis, ergo tenetur se prodere abstinendo ab of- ficio, ad quod tenetur.

Respondeo: Quando est periculum, ne absti- nendo contrahat infamiam, potest præuã con- tritione celebrare, quamdiu durat illud periculũ; intellige, si autẽ non potest habere dispensatio- nem; non tamen potest suscipere Ordines; quia non suscipiendo non se prodit, nec infamat.

DVBIVM III.

Virum ad Irregularitatem, quã in pœnam de- licti est constituta, sufficiat culpa venialis?

Caietanus Verbo Irregularitas, & 2. 2. q. 64. art. 8. & multi alij affirmant. Ratio est, quia culpa venialis sufficit ad excommunicationẽ mi- norem, quã non est minor pœna.

Opinio nõ- gans pro- babitor contra Caietanũ.

Respondeo, Verius esse requiri culpam morti- feram. Ita docet Sotus lib. 5. de Iustitia, q. 1. a. 9. Nauarrus nu. 252. Alphonsus à Castro lib. 2. De lege penali c. 14. Petrus Nauarra lib. 2. de restitut. cap. 1. n. 54. multiq̃ue alij recentiores.

Probatur Primò: Quia est pœna grauis, imò multò grauior, quã excommunicatio minor: reddit enim inhabilem ad Ordines, & rerũ vsum, & ad beneficium ecclesiasticum, multoq̃ue diffi- cilius tollitur. Vnde quando infligitur ob culpã, censenda est ob culpã completam in ratione cul- pã infligi, qualis est sola mortifera. Confirmatur: quia æquitas non patitur, vt pro leui culpa grauis infligatur pœna.

Probatur Secundò: Quia alioquin, qui se de- fendendo occideret alterum, rarò euaderet irre- gularitatem; quod est contra Clementinã, si fu- riosus, de Homicidio: nam rarò ita caute se de- fendit, vt non peccet venialiter.

DVBIVM IV.

Qui sint effectus sententiã Irregularitatis lata à Iure, vel ab homine?

Respondeo: Primus effectus est, Ineptitudo ad Ordines suscipiendos.

Secundus, Ineptitudo ad Ordinum executio- nem. Vbi notandum est, si oriatur irregularitas ex defectu corporis sine culpa, non impedire cuius- uis Ordinis quamvis executionem, sed eam dum- taxat, ad quam est inhabilis: vt si Sacerdos amit- tat manum, poterit nihilominus absolueri, canere Euangelium, & similia.

An collatio Beneficij facta irre- gulari sit irrita de fa- cto?

Tertius effectus, Est inhabilitas ad beneficium Ecclesiasticum, sic, vt collatio facta irregulari sit nulla. Ita Nauar. nu. 251. Couarr. 2. p. §. 3. n. 6. quod est contra Siluestrũ, Excommunicatio, 4. n. 4. vbi docet collationem valere, & impetratã dis- pensatione ab irregularitate, non esse opus nouã collatione. Verũ altera sententia est communis. Ratio iuxta Nauarrum est, quia inhabilis ad prin- cipale, est inhabilis ad annexum: sed beneficium est annexum Ordini, & vsui Ordinis, ad quem vsum irregularis est inhabilis. Et Confirmatur; Quia Beneficium est propter officium, vt patet Capit. Finali, de Rescriptis in 6. Atqui irregularis est ineptus ad officia Ecclesiastica: ergo & ad bene- ficium. Aduerte tamen, Has rationes non conuiu- cere de beneficio simplici, quod solùm requirit Horarum recitationem.

Hinc sequitur, Eum teneri restituere fructus ex beneficio in irregularitate quæsito perceptos.

Quod autem ad beneficium ante irregulãritatem obtentum attinet, per irregularitatem su- peruenientem non priuatur ipso iure: non potest tamen illud retinere, nisi det operam, vt impetret dispensationem irregularitatis. Quod intellige, si beneficium requirat vsum Ordinis sacri, alio- quin non erit opus dispensatione. Vide Couar. in Epitome

Collatiã

Epitome 4. Decretalium 2.p.cap.6. §.8.num.7.
Sequitur de speciebus Irregularitatis.

CAPVT II.

De Irregularitate proueniente ex defectu lenitatis, seu ex hominis occisione, vel mutilatione iustā c?

8
Tripliciter homo iuste occiditur.

Notandum Primò: Tripliciter hominem iuste occidi, Primò: ad sui, vel suorum necessariam defensionem. Secundò: in bello iusto. Tertio: in Iudicio.

Sub homicidio comprehenditur sola mutilatio.

Notandum Secundò: Quando agitur de irregularitate, nomine homicidij vel occisionis, comprehenditur etiam mutilatione, & nihil aliud, iuxta communem Doctorum sententiam. Vnde si alterum grauius vulneres, aut mancum reddas, sine tamen mutilatione, non incurres irregularitatem.

Occidens, vel mutilans ante baptismum non fit irregularis, vt nec mutilans ad iustam defensionem.

Notandum Tertio: Si occidas aut mutiles ante baptismum, non contrahes inde irregularitatem, sed solum, si post baptismum: nam Iura id solum expriment, Cap. *si quis viduam*, d. 50. Idque merito: quia omnis culpa, omnique lenitatis defectus baptismum censetur ablui: Secus de bigamia, vt infra.

Notandum Quarto: Eum qui occidit, vel mutilauit alium ad sui necessariam tuitionem, excipi ab hac irregularitate: Clementina, *si furiosus*, De homicidio. Circa tamen occisionem ex defensione sui, est

DVBIVM I.

Vtrum occidens inuasorem, si poterat fugā euadere, fiat Irregularis?

9
Si fuga sit periculosa, si ignominiosa.

Respondeo: Si fuga sit illi periculosa, non fit irregularis, etiam si occidat inuasorem. Ita Couarr. 3. p. num. 4. Ratio est, quia defensio ibi censetur necessaria. Si autem non sit periculosa, sed solum ignominiosa, fiet irregularis, iuxta communem sententiam, quam tenet Couarr. supra, et si dubitanter, & Nauarrus num. 211. Ratio est: quia in Clementina *De homicidio* solum excipitur is, qui aliter mortem vitare non potest, nisi occidendo vel mutilando inuasorem.

Verum probabile est, Laicum non fore irregularem in hoc euentu; si videlicet fuga ita sit ei ignominiosa, vt sub peccato mortifero non teneatur fugere. Insinuat Couarr. supra num. 6. Ratio patet partim ex dictis Dubio 3. partim ex dicendis infra.

DVBIVM II.

Vtrum is, qui in aliquo casu tenetur defendere proximum, aut Rempub. incurrat Irregularitatem, si occiderit?

10
Opinio negans probatur.

Nauarrus num. 213. & quidam alij putant incurrere.

Sed verius videtur non incurrere, vt docet Couarr. 3. p. num. 5. citans Fortunium in legem *vt vim, ff. de iustitia & iure*. Idem etiā tenent multi recentiores,

Probatur Primò: Quando quis iusto præcepto cogitur, non censetur homicidium voluntarium: at ob solum homicidium seu occisionem voluntariam incurritur irregularitas, iuxta communem sententiam. Nec obstat, quod Iudex, occidens fontem, fiat irregularis, cum tamen ad id iusto præcepto cogatur: nam illa occisio censetur voluntaria in sua causa; sponte enim suscepit officium Iudicis.

Secundò; Hæc Irregularitas incurreretur solum ob defectum lenitatis, cum omnis culpa abfit: sed qui præcepto coactus occidit in necessariam defensionem Reipublicæ, censetur satis lenis & mitis: ergo.

Tertio: Si Clericus accusat aliquem, quando ad id tenetur ad impediendum damnum proximi, vel Reipublicæ, non fit irregularis, etiam si mors inde sequatur, vt docet Caietanus 2. 2. q. 33. art. 7. Cuius ratio est, quia Canonēs non prohibent, quod Ius diuinum præcipit: ergo similiter neque fiet Irregularis, si Rempub. defendens aliquem interficiat.

Quartò: Nō est credibile Ecclesiam velle cuiquam esse tanto detrimento, quod Ius diuinum impleat: multi enim auerterentur ab huius præcepti impletionem timore tantæ pœnæ. Graue enim incommodum est, non posse ad sacros Ordines promoueri, neque in susceptis ministrare. Aliud est in Iudicibus, quia sponte hoc faciunt.

Dices, Clementinā, *si furiosus*, excipitur solus is, qui mortem euadere non potest, nisi occidendo suum inuasorem: ergo qui pro necessaria defensione alterius occidit, fit irregularis.

Respondeo: In illa Clementina solum agitur de homicidio voluntario, quo quis occidit alterū non compulsus aliquo iusto præcepto, vel magnā necessitate. Qui enim non voluntariè occidunt, nullo vnquam Iure fuerūt irregulares: vnde Clementina de illis non loquitur.

DVBIVM III.

Vtrum fiat Irregularis, qui pro necessaria bonorum defensione alterum occidit?

VG. Si fur res meas auferat, nec aliter eas possim tueri, aut recuperare, nisi eum occidendo. Communis ferè sententia est, fieri irregularem. Vide Nauarr. num. 211. Ratio ipsius est, quia hic Iure antiquo ante Clementem. V. erat irregularis; & in Clementina vnica de homicidio, non excipitur: ergo manet Ius antiquum in suo vigore. Si obijcias, Clericum & Laicum in hoc casu licitè posse occidere, & sine peccato, ac proinde non fieri irregularem: Respondet Negando Consequentiam: Nam ad irregularitatem non requiritur peccatum. Quidam propter hoc argumentum dicunt, Clericum non posse sic tueri sua bona

Nota tamen: Couarruuiam 3. par. num. 6. tenere, nunquam occisorem fieri irregularem ob defensionem bonorum suorum, vel vitæ alterius, quando iure naturæ potest inuasorem occidere, nempe, vim vi repellendo.

Ratio ipsius est, quia ob homicidium priuatum, id est, à priuato, non auctoritate publica commissum, non incurritur irregularitas, nisi sit peccatum

Obijctio

Solutio

11
Communi sententia affirmat.

12
Probabilis opinio negat.

peccatū: atqui, dū quis vim vi repellendo, à se vel bonis suis, vel à vitā bonisue alterius, aliū occidit, nō committit peccatū: ergo nec contrahit irregularitatem. Quam sententiā etiam tenet Fortunius, & alij quidam recentiores. Et confirmari potest ex Cap. *Significasti*, 2. de Homicidio, vbi Innocentius III. apertè insinuat non esse irregularem eum, qui vim vi repellendo cum moderamine inculpata tutelæ alium occidit.

Nec obstat Clementina, si furiosus, vbi hic casus non excipitur. Nam in illā Clementinā solum explicatur qui non sint irregulares; & inter ceteros ponit eum, qui pro necessaria defensione suā vitā occidit alterum. At videtur eadem ratio de illo, qui ob necessariam defensionem bonorum occidit, quia nempe Iure naturæ id ei licet, quando aliter illorum iacturam euadere non potest. Quod autem Nauarrus & alij dicunt hunc Iure antiquo fuisse irregularem, id probari non potest; eum id nunquam Iure sit expressum.

DVBIUM IV.

Virum sit Irregularis, qui parantem insidias occidit, praueniendo inuasionem?

13
Si occidas
praueni-
endo inua-
sionem, nō
sis irregu-
laris;

Respondeo; Si in tali constitutus sis periculo, vt, nisi prauenias, mortem non sis euasurus, non fies irregularis, etiamsi occidas: vt si vxor pugionem à marito sub cervicali positum inueniat, quo noctu sit interficienda, Vide Couarr. p. 3. num. 3. Idem dicendum de alijs similibus casibus. Ratio est, quia constitutus inter illas angustias censetur actu inuasus & constrictus. Si verò non sit tale periculum, non licet.

Irregulari-
tas ex bello
iniusto.

Circa homicidium in bello, Nota Primò: Si bellum sit iniustum, non solum omnes qui occidunt & mutilant, fieri irregulares, sed etiam omnes qui exhortantur ad prælium: Nam omnes, qui concurrunt, censentur vna causa. Ita Couarr. p. 2. §. 3. num. 2. Probat ex Capit. *Sicut dignum*, §. vltimo, de Homicidio, vbi id notant passim Doctores. Sed reuerà inde non sequitur: nam Pontifex solum decernit ibi vt irregulares sint omnes, qui consilium, auxilium, & fauorem præstiterint interfecioni sancti Thomæ Episcopi Cantuariensis: hinc tamen non licet inferre, omnes esse irregulares, qui interfunt bello iniusto. Vnde infra sententiam hanc limitabimus. Aduerte tamen, Si quis prior inuadatur ab hoste, nec valens aliter effugere, eum occidat, non fiet irregularis, etiamsi pugnetur ex parte iniustā.

14
Ex bello
iusto.

Nota Secundò: Si bellum sit iustum, omnes qui occidunt aut mutilant, sunt irregulares. Couarr. supra. Excipe tamen, nisi id faciant ad necessariam sui defensionem, vel patriam, vel alterius, præsertim quando tenentur defendere patriam vel proximum, (seipsum nemo tenetur defendere, licet ad sui defensionem ius habeat) iuxta supra dicta.

Quid si
milites ad
pugnam
adhorten-
tur.

Nota Tertio: Eos, qui non occidunt vel mutilant in bello iusto, quamuis hortentur ad pugnam, non fieri irregulares, etsi sint Clerici, suisque manibus pugnent. Vide Couarr. supra num. 2. Et Nauarr. num. 215. & 216. Imò etiamsi hortentur ipsos milites vt occidant hostem, non fiunt irregulares secuta occisione, nisi in particulari hortentur, vt hunc vel illum occidant; vt quidā

recentiores notantur. Ratio est: Quia si Clerici pugnant, & exemplo suo incitantes milites ad pugnam, & occidendum, non fiant irregulares, modò ipsi neminem occidant, vt communis sententia tenet: cur fiant irregulares qui verbo solo hortantur, eum hoc minus fit?

Dices, Prælatus, v. g. Episcopus, habens iurisdictionem temporalem, efficitur irregularis, si iubeat Iudicem, vel hortetur eum occidere: ergo similiter Clericus, si in bello hortetur ad occidendum.

Respondeo Negando Consequentiam: Quia in bello iusto solum sunt irregulares, qui propria manu occidunt, vel mutilant, vel in particulari iubent hunc aut illum interfici, non autem qui solum sunt causa consilio vel exhortatione generali. Circa Iudicia verò, Iura aliter statuerunt. Possunt tamen tales Prælati facere leges, quibus statuatur poena capitis: sic enim solum sunt causa remota, & vniuersalis occasio; quod non inducit irregularitatem.

DVBIUM V.

Quinam efficiantur Irregulares ex occisione iudiciaria?

Respondeo Primò: Iudex qui condemnat ad mortem vel mutilationem, vel conijcit in carcerem ita grauem, vt reus inde mortem incurrat. Patet ex Cap. *Clericus*: & Cap. *Sententiam*, Tit. *Ne clerici vel monachi*.

15
Quid de
Iudice.

Inquisitores tamen hæreticæ prauitatis non fiunt irregulares, cum tradunt hæreticos brachio sæculari. Couarr. tamen §. 5. num. 6. requirit, vt pro ipsis intercedant, ne poenā sanguinis afficiantur. Alij tamen dicunt id minimè esse necessariū.

Quid de
Inquisitore
hæreticos.

Prælatus Ecclesiasticus habens sub se iudicem sæcularem, potest hortari, & in communi præcipere, vt faciat iustitiam; non tamen in particulari, vt hunc vel illum interficiat, aut mutilet; alioquin fiet irregularis, iuxta communem sententiam.

Secundò: Fit irregularis Accusator, si mors, vel mutilatio reo inferatur. Vide Couarr. §. 5. num. 1. Clericus tamen accusans, si protestetur se non intendere iudiciū sanguinis, vel mortis, aut multilationis sententiā, non fiet irregularis: nempe si accuset aliquem, vel capiat, aut detineat, & iudici tradat pro damno sibi, rebusque suis illato; vt habetur Cap. 2. *De homicidio* in 6. Secus verò, si pro rebus alienis id faciat; tunc enim nihil iuaret protestatio, nisi in casu, quo obligaretur. Vide Couarr. §. 3. num. 3. Qui tamen accusat vel desert apud Inquisitores, non opus est vt protestetur: quia Inquisitores non ferunt sententiam sanguinis, sed tradunt brachio sæculari.

16
Quid de
Accusatore.

Dices Primò: Quid si accusem aliquem de crimine, quod non meretur mortem; iudex tamen suā malitiā morti adiudicet?

Respondeo: Non fies irregularis, quamuis non protesteris; quia non sequitur mors vi accusationis, sed iudicis crudelitate. Sic Couarr. §. 5. n. 3.

Dices Secundò: Quid si protestatio solum ore fiat, non mente: vtrum excuset ab irregularitate?

Nauar. cap. 27. num. 226. putat non excusare, quia Ius requirit veram protestationem, non fictam. Contrarium, & merito, tenet Couarr. §. 5.

num. 2.

num. 2. Nam illa proteſtatio, quoad actum externum, cuiusque circumſtantias externas, eſt vera proteſtatio, non ficta: Eccleſia autem tantum iudicat de externo.

17 De Aduo-
gato
Tertio: Aduocatus fit irregularis, ſi patrocinetur accuſatori in cauſa ſanguinis, Capit. Aliquanos, diſt. 51. Secus vero, ſi patrocinetur reo, etiamſi contingat accuſatorem, ob defectum probationis vel calumniam, pena talionis plecti: quod eſt contra Nauarrum num. 212. Sentit Couarruias §. 5. num. 7. Et ratio eſt, quia mere per accidens ſequitur mors accuſatoris, cum hic Aduocatus ſolum intendat defendere reum.

Proteſtatio nihil iuuat Aduocatum; nam hæc ſola eſt pro accuſatore, ne Clerici impediatur accuſare, quando id eſt neceſſarium ad repellendam iniuriam.

18 De Teſte.
Quarto, Teſtis fit irregularis, ſi ex ipſius teſtimonio ſequatur mors, vel mutilatio per Iudicem: nec excuſatur proteſtatione, quod non intendat Iudicium ſanguinis; quia id Iure non eſt expreſſum, niſi de accuſatore.

Probabile tamen eſt, teſtem excuſari in eo caſu, in quo tenetur in conſcientia teſtari, præſertim ſi proteſtationem adiungat, quamuis hæc etiam non videatur eſſe neceſſaria. Nam in ſimili caſu, quando videlicet obligatur defendere Rempublicam vel proximum, poſſet inuaſorem etiam occidere abſque irregularitatis nota, vt ſuperius dictum eſt.

19 De Nota-
rio,
Quinto: Notarius, qui ſententiã, vel dictat (etſi non ſcribat) aut recitat. Item qui ſciens aut prudens litteras ſcribit, quibus mors aut mutilatio præcipitur.

Vbi tamen ſemper aduertendum eſt, Vtrum cõſeatur moraliter ad mortem, vel mutilationem alterius concurrere: ſi enim non concurrat, non erit irregularis. Vide Nauarrum num. 212. Vnde probabile eſt, famulos Notariorum, qui ſententiam iudiciariam tranſcribunt, non fieri irregulares; quia non efficaciter cenſentur cooperari occiſioni; ſicuti famulus vſurarij ſcribens in libro rationem dati & accepti, non cooperatur ad vſuras, vt alibi dictum eſt. Secus de Notario, qui ſubſcribit, & auctoritatem tribuit Scripturæ. Nec obſtat Cap. Aliquanos, diſt. 51. Quia ſolum loquitur de Aduocatis, militibus, & curialibus, id eſt, officialibus curiæ, vt explicat Gloſſa, vbi non continentur famuli Notariorum.

20 De Mini-
ſtris Iuſti-
tia,
Sexto: Omnes Miniſtri Iuſtiæ, & alij qui efficaciter cenſentur ad mortem, vel mutilationem cooperari. Vide Nauar. cap. 27. num. 209. & ſeq. Qui vero non cenſentur cooperari, etiamſi interſint dum fertur ſententia, vel dum fit executio, non ſunt irregulares.

Si impetres
miciem
mortem,
Vnde inferitur Primò: Non eſſe eum irregularem, qui à Iudice impetrat, vt reus mitiore breuioreque morte afficiatur, verbi gratia, vt potius gladio feriat, quam lento cremetur igne: vel vt ſaccus pulueris applicetur cordi, ne diu crucietur igne. Ratio eſt, quia hic non cenſetur cooperari abſolute eius morti, aut iuuare Iudicem; ſicuti nec is, qui impetrat, vt reus, qui erat occidendus, ſolum mutiletur: Tum quia, ſi iſte reus iniuſte plecteretur, ad nullam teneris reſtitutionem, quod eſt ſignum quod ad eius mortem non ſis cooperatus, dum leuiorem mortem impetraſti; Tum denique, quia hæc irregularitas

contrahitur ex defectu lenitatis: atqui is qui ſic impetrat, habet perfectam Chriſtianam lenitatẽ. Adde, nullo Iure contrarium probari poſſe.

Inferitur Secundò: Idem probabile eſſe de ijs, qui vendunt funes, gladios, ligna, & alia huiusmodi, ſi paſſim omnibus vendant: quia probabile eſt, non cenſeri moraliter cooperari, niſi id faciant ob illum finem, idque externo ſigno prodant.

Si vendas
inſtrumenta
mortis.

DVBIVM VI.

Quis poſſit diſpenſare in hac irregularitate
proveniente ex defectu lenitatis.

Reſpondeo & Dico Primò: Episcopum non videri hæc poſſe diſpenſare, vt plerique Doctores affirmant. Ratio eſt, Quia ante Concilium Tridentinum non poterat, & per Concilium non eſt ei facta poteſtas, niſi in irregularitate orta ex delicto occulto: hæc autem ex delicto non oritur.

21
Quidam
negant Epi-
ſcopum
poſſe.

Nota tamen, non eſſe improbable, Episcopum poſſe in hac diſpenſare, vt docet Couarru. §. 3. in fine. Ratio eſt, Quia iſtud homicidium æquiparatur homicidio caſuali in Iure (id eſt, quod caſu factum eſt) in quo poteſt Episcopus diſpenſare. Vnde per quendam *Enchiridionem* colligimus, ſimili modo poſſe diſpenſari in iſto.

Probabili-
ter poteſt.

Dico Secundò: Omnes eos poſſe abſolute in hac irregularitate diſpenſare, qui habent priuilegium diſpenſandi generatim in omni irregularitate, excepta homicidij voluntarij, mutilationis, bigamiæ, & defectus natalium. Ita Caietanus Verbo Irregularitas, in fine. Couarruias ſuprà §. 3. & inſinuat Nauarr. num. 240. Ratio eſt, Quia hæc irregularitas non eſt proprie ex homicidio. Nam homicidium eſt iniuſta occiſio, vt recte Nauarrus ſuprà. Hinc ſequitur, ſi Clericus in bello iuſto aliquem occideret, quamuis peccaret contra præceptum Iuris, non tamen committeret homicidium; quia non iniuſte occideret: ac proinde irregularitas eius poſſet per tale priuilegium tolli.

Habentes
priuilegiũ

CAPVT III.

De Irregularitate ex homicidio voluntario proprie dicto.

Nota ex Couarruio parte 2. num. 2. homicidium dici *Voluntarium*, quod in ſe voluntum eſt, vel in cauſa proximã: vt ſi ſciens & volens propines ei venenum, vel traicias pectus aut caput. Quod autem præter intentionem euenit ex opere, dicitur *Caſuale*.

22
Homicidij
voluntarij
& caſualis
quid.

DVBIVM I.

Quando multi concurrunt ad vnius occiſionẽ,
quinam efficiantur irregulares?

Reſpondeo & Dico Primò: Omnes illos cenſeri irregulares, qui cum cæteris concurrunt, quamuis vnus tantum, & vnus manu occidatur. Ratio eſt, Quia omnes cenſentur vna cauſa moralis illius homicidij. Ita Couarr. 2. parte §. 2. num. 3. in Clementina, *ſi furioſus*; & alij paſſim.

23
Omnes qui
ad occiſio-
nem con-
currunt,
ſunt irre-
gulares.

Bbbb

NOTA

Excipe so-
lum comi-
tantes.

Notatamen: Probabile esse, si quis alios comitetur, & nihil omnino per se faciat, nec causa sit cur homicidium hic & nunc fiat: id est, cum his circumstantijs, Celerius, acris, animosus, audacius, &c. non esse irregularem. Et ratio est, quia non censetur contulisse quidquam, aut vllum præbuisse influxum in illud facinus: vnde etiam non tenetur ad restitutionem, vt alibi ostensum est.

24
Si multi ex
intervallo
vulnerent,
cu tamē nō
letaliter.

Dico Secundò: Si multi vnum vulnerent, sed ex intervallo, sic, vt non censeantur instar vnus causæ concurrere, si prior non infixit vulnus letale, sed aliud non letale, non est irregularis, quamuis ille læsus ab alijs occidatur. Colligitur ex Capitulo *Significasti*, 2. de Homicidio: vbi respondet Pontifex, Parochū, qui primò vulnerat furem Ecclesiæ ornamenta asportantem, quem deinde Parochiani occiderunt, non esse irregularem, si vulnus non fuit letale: quod est contra Nauarrum num. 223. Si autem infligat vulnus letale; erit irregularis, quamuis ex eo reipsa non sequatur mors, sed ab alijs occidatur. Colligitur ex eodem Cap. Vide Couarr. num. 4. §. 2.

Nota tamen quosdam dubitare; præsertim si vulnus non fuerit causa, cur citius moreretur: vt si repente ab alijs fuit illi præcisum caput, vel cõfossium cor, vel cerebrum, sic vt reipsa mors tantummodò sit secuta ex vulnere & lesione aliorū. Quod sanè videtur rationi consentaneum.

25
Si dubium
quis occi-
dit.

Dico Tertio: Quando non constat à quo quis fuerit occisus, vel à quo vulnus letale acceperit, omnes, de quibus dubitatur, sunt irregulares. Est communior sententia. Vide Couarruuiam supra. Ratio est: quia in dubio homicidij censendum est quisque irregularis: Capitulum *Significasti*, supra.

Nota tamen, quosdam recentiores non improbabiler dicere, hoc solum habere locum in foro externo, idque maximè ante diligentem inquisitionem: in foro tamen conscientia, si post factam diligentem inquisitionem adhuc manet omnino dubium, quis sit auctor, neminem censendum irregularem: quia *scelus est crimen aliquod impunitum relinquere, quam innocentes puniri.*

Si medici
incuria
obierit.

Petes: Quid si vulnus non sit letale, & tamen Medici negligentia, vel malo suo regimine læsus moriatur, eritne vulnerator irregularis?

Respondeo: Verius videri non fore irregularem: contra Couarruuiam & Nauarrum. Ita Caietanus 2. 2. quest. 64. art. 8. Et Sotus lib. 5. de iust. quest. 1. art. 9. Ratio est, quia mors non sequitur ex vi vulneris, sed aliunde. Vnde etiam non tenetur ad restitutionem. Colligitur etiam ex Capitulo *Significasti*, 2. de Homicidio, vbi requiritur vt *vulnus sit letale*. Dices: si quis mandat famulo, vt aliquem iniuste percutiat, non tamen letaliter; famulus tamen occidat; mandans erit irregularis, quia est causa mortis: debuisset enim cogitare, facile ex eiusmodi mandato posse mortem sequi; vt colligitur ex Capitulo ultimo, de Homicidio in 6. ergo hic similiter. Respondeo, Negando Consequentia: Quia est dispar ratio. Nam ibi reuera infligitur vulnus letale ab eo, cui datum est mandatum vulnerandi: hic autem non infertur vulnus letale.

DVBIUM II.

Vtrum mandans homicidium semper
fiat irregularis?

Respondeo & Dico Primò: Mandantem fieri irregularem, si homicidium sequatur. Excipe, nisi antea reuocauerit mandatum, & reuocatio innotuerit mandatario: Tunc enim non censetur causa moralis. Ita Couarr. §. 3. num. 3. Nauarrum num. 233.

Dico Secundò: Ex eo, quòd quis ratum habeat homicidium suo nomine factum, si ipse antea nullo modo illius causa fuit per aliquod signum externum, non efficitur irregularis. Couarruuias §. 1. num. 4. Est contra Nauarrum, num. 233. Ratio est, Quia non censetur præbuisse influxum in facinus & cooperationem. Nam etsi ratihabitio æquiparetur mandato, id verum est in contractibus, & quoad culpam contrahendam; non tamen in inferendo damno, aut etiam quoad penam Iuris. Quia ratihabitio sequitur ipsum opus, ac proinde non potest esse causa efficiens operis.

DVBIUM III.

Vtrum consensus sit irregularis?

Respondeo & Dico Primò: Fieri irregularem, si ex consilio sequatur homicidium, vel mutilatio: vel si alter sine suo consilio non erat facturus, vel non ita citò, vel non ita animosè & audacter. Est communis sententia.

Dico Secundò: Quando dubium est, an sine tuo consilio fuisset facturus, presumitur non fuisse facturus: Nam *in dubio nemo presumitur peccaturus*. Vnde in eo casu Consultor erit irregularis. Ita Couar. §. 1. num. 4. p. 2.

Dico Tertio: Si consulens reuocet consilium; alter tamen, persuasus prioribus eius rationibus, nolit desistere, consultor fiet irregularis. Ratio est; Quia eius consilium verè est causa. Secus est de mandato, quia mandatarius agit vices mandantis: vnde hoc ipso, quo mandatum reuocatur, cessat omnis ratio exequendi mandatum. Sed qui consilium accipit, agit partes suas: vnde etsi consultor reuocet consilium, nisi persuaserit contrarium, semper manet ratio exequendi consilij.

Dico Quarto: Consultor nunquam sit irregularis, quando alter, cui dat consilium, vt morti se exponat, licet id potest, v.g. pro liberatione parentum, amicorum, & aliorum. Ratio est, quia mors cõfetur illi inuoluntaria, & casu obueniens, nullaque intercedit culpa in consilio dando. Vide Couar. p. 2. §. 4. num. 9.

Petes: Vtrum, si latroni volenti occidere Petrum, persuadeas vt potius illum mutilet, sis irregularis?

Respondeo, Non esse: tum quia illa mutilatio non censetur tibi voluntaria, solum enim intendis auertere eius mortem: tum quia sine omni culpa ita consulis: atqui ex homicidio vel mutilatione, quæ priuatà auctoritate fit, non contrahitur irregularitas sine proprià graui culpa, iuxta supra dicta.

DVBIUM

DVBIVM IV.

Utrum non impediens homicidium, si Irregularis?

30
Si teneatur impedire ex iustitia.

Dico Primò: Qui ex iustitiâ tenetur impedire, si dolose omittat, & idcirco contingat aliquem occidi, fiet irregularis. Est communis. Vide Nauarr. num. 231. Ratio est, quia in foro externo talis tenetur homicidij reus. Sine tamen dolo, vel negligentia crassa, quæ dolo equiparetur, non incurritur hæc irregularitas. Vnde inferitur, dominum, si iniuriâ ab aliquo affectus, videat famulos vel amicos velle interficere eum, qui iniuriâ affectus, & non conetur impedire, fieri irregularem, homicidio secuto. Vide Couarr. §. 2. nu. 7. Si autem bona fide conetur impedire, non fiet irregularis, quamuis ipse rixam vel litigium iniquè aduersus eum excitârit. Vide Nauarrum num. 236.

31
Si solum teneatur ex charitate.

Dico Secundò: Qui solum ex charitate tenetur, etiamsi negligentia vel dolo se subtrahant, non sient irregulares secuto homicidio. Est communior sententia Doctorum. Vide Nauarrum cap. 24. num. 22. Ratio est, quia non peccant contra iustitiam; ac proinde nec peccato homicidij. Idem dico, etiamsi alijs suadeant, ne se immisceant, si tamen vi vel fraude alios à periclitantis defensione auertant, sient irregulares: quia peccant contra iustitiam.

CAPVT IV.

De Irregularitate qua prouenit ex homicidio seu mutilatione casuali?

DVBIVM I.

Quinam contrahant Irregularitatem ex homicidio vel mutilatione, quam casu inferunt?

32
Si adhibeas necessariam circumspersionem ne noceas.

Dico Primò: Qui dat operam rei licite, & adhibet necessariam circumspersionem ne noceat, non fiet irregularis, etiamsi sequatur homicidium, vel mutilatio. Patet dist. 50. multis capitibus. Ratio est, quia tale homicidium nullo modo censetur voluntarium. Aduerte, eam diligentiam, seu circumspersionem sufficere, quæ à viris prudentibus in simili opere solet adhiberi, spectatis omnibus circumstantijs.

33
Si eam non adhibeas.

Dico Secundò: Qui dat operam rei licitæ vel illicitæ, si non adhibeat debitam circumspersionem ne noceat, fiet irregularis, secuto homicidio, vel mutilatione. Est certa & communis sententia. Ratio est, quia tale homicidium censetur indirectè, & in suâ causâ voluntarium: vt si deijcias tegulam è recto, nec clames vt caueant.

Petes: Quæ culpa negligentia requiratur, vt hæc irregularitas incurratur?

Requiratur grauis negligentia.

Respondeo: Leuissima non sufficit; quia nulla lege tenemur summam diligentiam præstare. Neque etiam sufficit culpa vel negligentia leuis; quia non tenemur facere, quod diligentiores fa-

ciunt. Requiritur ergo negligentia grauis, quæ sit peccatum mortiferum ob periculum rei, vt docet Nauarrus num. 228. multiq̄ue alij recentiores, vt Couarruias, Paludanus, Castro, Petrus Nauarra, Sotus, &c. Ratio est, quia lex non punit, nisi actus perfectos in materiâ quam prohibet; non censetur autem perfectus, nisi sit perfectè voluntarius: atqui id, quod fit ex negligentia, non censetur perfectè voluntarium, nisi sit negligentia grauis. Confirmatur, Quia qui bonâ fide aliquid facit vel omittit, vnde mors sequitur, non fit irregularis: vt patet de Clerico ordinato ante legitimam ætatem, & bonâ fide celebrante: hic enim non fit irregularis, vt docet Couarruias 1. parte §. 1. num. 4. Atqui negligentia leuis non excludit bonam fidem; sed dolus duntaxat, & negligentia grauis, quæ dolo æquiparatur, vt docet Couarruias regulâ, Possessor. 2. parte cap. 7. num. 6. Hinc sequitur, eos qui regunt infirmos, si moueant eos, vt melius quiescant, vel vt cibum sumant, vel aliquid propinènt bonâ fide, vnde contingat accelerari mortem, non fieri irregulares, nisi id fecerint tam temerè seu incircumspectè, vt peccârint mortiferè; vt rectè Couarr. 2. parte nu. 3. & 10. Sotus lib. 5. de Iustit. quæst. 1. art. 9. Nauarr. num. 229.

Dico Tertio: Valdè probabile est etiam, eum qui dat operam rei illicitæ, quia periculosa & tendens ad homicidium, si debitam circumspersionem adhibeat, ne grauis noxa sequatur, non esse irregularem, etsi fortè secuta fuerit. Ita multi recentiores hoc tempore. Ratio est, Quia homicidium secutum censetur planè inuoluntarium: diligentia enim illa abstergit periculum, ratione cuius videtur tendere ad homicidium. Est contra Couarr. Nauarrum, Sotum, & alios.

Hinc sequitur, Clericum peritum chirurgiæ, si secundum artis præcepta incidat, vel vrat, etsi peccet contra præceptum Iuris, quo tale ministerium, tanquam indecorum eius statui, prohibetur, non tamen fieri irregularem, etsi fortè mors sequatur; quia censetur omninò inuoluntariè sequi. Quod confirmo; Quia Laicus in huiusmodi casu non fiet irregularis, vt omnes fatentur: ergo neque Clericus; Iura enim non constituunt differentiam inter Laicum & Clericum in hæc specie.

Peccat Clericus exercendo chirurgicam, etsi non fiat irregularis.

Dices, Ille Clericus tenebatur vitare illam incisionem ob periculum homicidij: ergo, si non vitet, ei imputabitur.

Respondeo: Si erat peritus, non tenebatur vitare præcisè ob periculum, sed ob præceptum Iuris, quod vetuit hanc incisionem generatim Clericis: partim, quia dedecet eorum statum; partim, quia plerumque Clerici non sunt ita periti, vt res illa postulat ad vitandum homicidij. Cum hoc tamen stat, quod si quis Clericus reperitur satis peritus, qui omnem diligentiam necessariam præstet, hunc non censeri causam mortis, sicuti nec Laicus censetur.

DVBIVM II.

Quis possit dispensare in homicidio voluntario, & casuali?

Respondeo & Dico Primò: In irregularitate ex homicidio voluntario, etsi occulto, solus

Bbbb ij Papa

In homicidio voluntario solus Papa dispensat.

Papa dispensare potest, non autem Episcopus. Patet ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. ubi excipit homicidium voluntarium: & sess. 14. c. 7. statuit Concilium, ut talis homicida careat omni ordine, beneficio, & officio ecclesiastico: Vbi tamen

Aduerte Primò: Si iste habebat antea beneficium, non est priuatus ipso facto, sed priuandus per Superiorem, causâ cognitâ: Couar. §. 3. num. 6.

Quid in eo ager Episcopus?

Aduerte Secundò: Probabile esse, Episcopum posse dispensare, ut homicida voluntarius, si crimen occultum sit, Minoribus iam susceptis vtatur; imò, si causa iusta subsit, ut etiam in sacris antea susceptis ministret: quia Concilium solum vetat promoueri ad sacros Ordines. Ita tenent multi ex recentioribus, & Couar. §. 3. num. 4. qui etiam num. 6. docet, ab Episcopo posse admitti ad beneficium simplex: quod etsi dubium sit, saltem Episcopus potest dispensare, ut beneficium antea obtentum retineat.

36
Quid ager in homicidio casuali.

Dico Secundò: In irregularitate ex homicidio casu facto, si sit occultum, & nondum deductum ad forum externum, potest Episcopus absolute dispensare ad omnes Ordines. Patet ex Tridentino, sess. 24. cap. 6. Tale homicidium est, quod committitur in sui defensionem, sine debito moderamine: item si Clericus exercens chirurgiam, aliquem interficiat ex negligentia, vel imperitia: item si dominus mædet famulo, ut inimicum percutiat non letaliter, & tamen famulus occidat. Huc etiam referri potest homicidium ex subitâ irâ commissum, quia non censetur voluntarium, cum non sit factum per insidias, vel industriam; quod tamen Concilium videtur requirere, ut dicatur voluntarium.

Dico Tertiò: Si homicidium casuale sit publicum, Episcopus nõ potest dispensare, nisi ad Ordines Minores, & ad beneficium simplex. Ratio est: quia Iure antiquo hoc tantum poterat, & Concilium circa hoc nihil innouauit. Vide Nauarr. num. 240.

CAPVT V.

De Irregularitate ex delicto notorio, & infamia.

DVBIVM I.

Quinam ratione delicti sunt Irregulares?

37
Si crimen occultum,

Respondeo & Dico Primò: Nemo sit irregularis ob aliquod delictum occultum, quantumvis sit grave, nisi hoc delictum sit violatio censuræ, vel crimen homicidij, aut quædam violatio Sacramenti. Ita Nauarr. n. 248. & alij. Vnde hæreticus occultus non est irregularis.

si crimen publicum.

Dico Secundò: Crimen publicum, cui annexa est infamia Iuris, inducit irregularitatem. Est communis. Vide Nauarr. num. 204. Pro quo

Infamia Iuris dupliciter incurritur.

Notandum est, Infamiam Iuris incurri dupliciter: Primò, Per sententiam Iudicis definitiuam, quâ quis de aliquo crimine condemnatur. Secundò, Per quædam crimina, quibus statuto Iuris annexa est infamia. Vide Siluest. Verbo, *Infamia*, num. 8. & 9. Huiusmodi sunt periurium in iudi-

cio, simonia, sodomia, improbum scenus, id est, ubi vsuræ vsurarum exiguntur, sacrilegium, duellum, crimen læsæ maiestatis, hæresis, similiter esse fautorem, defensorem, receptatorem hæreticorum. Hi omnes ita sunt irregulares, quando crimine est publicum, ut per pœnitentiam non purgantur, sed opus habeant dispensatione.

Ob eandem causam irregulares sunt filij hæreticorum, fautorum, defensorum & receptatorum. Patet Capit. *Statutum*, 2. de Hæreticis in 6. Et quidem, si pater erat hæreticus, filius erit irregularis & nepos: si autem mater tantum, solus filius erit irregularis, non nepos. Vbi

38
An, & quâdo, filius hæretici sit irregularis.

Aduerte Primò: Requiritur ut filius natus sit, parente iam hæretico: si enim ante hæresim natus sit, non erit irregularis, quia non est filius formaliter hæretici. Secundò requiritur, ut constet parentem decessisse in hæresi, vel certè adhuc hæreticum esse: si enim reconciliatus obiit, vel cum signis pœnitentiæ, filius non erit irregularis. Adde: Non esse improbabile, filium non fieri irregularem, nisi parens sit condemnatus de hæresi, vel certè in iudicio conuictus; id enim videtur insinuare Capitulum, *Statutum*, si rectè expendatur.

Dico Tertiò: Alia crimina notoria, etsi digna sint depositione, si tamen non habeant annexam infamiam Iuris, non inducunt veram irregularitatem, nisi post sententiam Iudicis. Ratio est, quia vera irregularitas non tollitur per pœnitentiam: hæc autem infamia per pœnitentiam & vitæ mutationem, vel etiam per purgationem canonicam tollitur. Vnde per adulterium, & crimina adulterio minora, non incurritur vera irregularitas, quamuis notoria sint; sed suspensio quædam ob indecentiam, donec infamia sit absterfa, iuxta Couarruuiam 2. parte §. 1. num. 4. Quod est contra Nauarrum, qui cum multis alijs propter Capit. *Quasitum est*, de temporibus ordinandorum, putat incurri irregularitatem. Verum hoc Capitulum non cogit, quia facile exponi potest de suspensione, sicut exponit Couarruuias: vel certè, quod solum contineat pœnam inferendam: tantum enim ait, eos qui laborant infamiæ facti, impediri debere ab Ordinibus. Ratio est, quia hæc delicta solum faciunt inhabilem ad Ordines, & eorum vsum, ob infamiam facti: ergo hæc infamiæ absterfa, erit & inhabilitas absterfa. Et fauet ipse Nauarrus num. 204. ubi dicit, emendationem vitæ interdum tollere quandam irregularitatem: ubi irregularitatem non accipit propriè, sed pro quodam modo suspensionis.

39
Si crimen non habet annexam infamiam Iuris.

DVBIVM II.

Quis possit in hac irregularitate dispensare.

Respondeo & Dico Primò: In adulterio & huiusmodi criminibus, quibus per se non est annexa infamia Iuris, post peractam pœnitentiam, & detersam infamiam facti, non est opus dispensatione. Ratio est, quia hæc non inferunt veram irregularitatem, nisi post sententiam Iudicis; sed solum quandam suspensionem ob indecentiam, quæ, sublata infamiâ, sponte perit.

40

Dico

Dico Secundò: Si quis de huiusmodi crimine sit condemnatus per sententiam, dispensare potest Episcopus in infamiâ Iuris contractâ per illam sententiam; vt colligitur ex Capit. *At si clericus*; de Iudicijs.

Dico Tertio: In irregularitate, quæ oritur ex crimine enormi, habente annexam per se infamiâ Iuris, non potest Episcopus dispensare. Talis est ea, quæ oritur ex Hæresi, Apostasia, Sodomia, & similibus. Vide Couarr. lib. 3. Variarum. cap. 3. num. 3.

CAPVT VI.

De Irregularitate ex delicto circa Sacramenta.

DVBIVM I.

Vtrum repetens Sacramentum, quod imprimis characterem, sit irregularis?

Respondeo & Dico Primò: Qui sciens bis baptizatur, aut eundem absolute bis baptizatur, ex communi sententia censetur irregularis. Dico, *Absolute*, quia qui sub conditione tacitâ vel expressâ rebaptizatur, vel rebaptizatur, non fit irregularis: sicut nec is, qui sub conditione contrahit cum consanguineâ, est excommunicatus excommunicatione latâ contra incestus nuptias. Ratio est, quia rebaptizare sub conditione, non est simpliciter rebaptizare, contra quod tantum pena est statuta.

Aduerte tamen, non esse improbableem, eum qui rebaptizatur, non fieri irregularè; quia in Iure non est expressum nisi de eo qui rebaptizatur, & de Acolyto ministrante Sacerdoti rebaptizanti: vt dictum est de Baptismo q. 66. art. 9. dub. 1. Vide Capit. 2. *De Apostatis*.

Dico Secundò: Bis Confirmatus, vel bis eundem Confirmans; bis Ordinatus eodem Ordine, vel Ordinans; & bis consecrans eandem hostiam, non sunt irregulares, quidquid dicat Nauarrus, & quidam alij. Ratio est, quia nõ est Iure expressum. Doctores autem non possunt inducere irregularitates, argumẽtando à simili, vel pari, vel à maiori.

DVBIVM II.

Quinam ex indebitâ receptione, vel usu Ordinum sunt irregulares?

Dico Primò: Clericus vtens Ordine, quem non habet, nõ fit irregularis, nisi vtatur Ordine sacro in Baptismo solenni, id est, adhibitis caeremonijs baptismi; vel in officio diuino, scilicet celebrâdo Sacrum; cum non sit Sacerdos canõdo Epistolam tanquam Subdiaconus cum manipulo; Euangelium tanquam Diaconus cû stolâ: itẽ benedicens aquam, templum, calicem &c. cum Ordine illo careat. Patet ex Cap. 1. *de Clerico non ordinato ministrante*. Non tamen fit irregularis, si absoluat à peccatis, tametsi Sacerdos non sit. Ratio est, quia absoluerẽ peccatis, non est exercere officij Diuini. Vide Siluestrum, *Verbo Confessor* 1. in principio, & Franciscum Victoria q. 143.

Dico Secundò: Laicus non fit irregularis, etiamsi baptizet solemniter, vel simulet se vti Ordine sacro in officio Diuino. Est cõtra Nauarrum

& multos alios. Patet, quia Ius non loquitur, nisi de clerico, vt apparet ex titulo, qui sic habet: *de Clerico non ordinato ministrante*. Canones enim, qui titulo subiiciuntur, intelligendi sunt prout postulat titulus.

Dico Tertio: Exercentis actum Ordinis sacri quem habet, si ligatus sit censurâ excommunicationis, suspensionis ab Ordine sacro, vel interdicti, efficitur irregularis. Est communis sententia. Excusat tamen Primò, ignorantia sui vinculi, si non sit crassa. Secundò, excusat necessitas; vt si Parochus celebret ad vitandâ infamiâ vel scandalum, quamuis sit excommunicatus; vel si ministrèt subito petenti Sacramenta, si alium non habeat, quem substituât. Ratio est, quia his modis nihil temerè præsumit, imò nec peccat. Pari modo non contrahit irregularitatem, si baptizet, Epistolam vel Euangelium canat sine solemnitate; id est, sine manipulo & stolâ; quia non censetur exercere actum Ordinis sacri.

Dico Quarto: Qui ligatus censurâ excommunicationis recipit Ordinem, præsertim sacrum, fit irregularis. Est communis, ex Capitulo *Cum illorum*, de Sententia excommunicationis. Vtrum verò, si Minores recipiat, fiat irregularis, est dubium. Plerique putant esse irregularem; quia Canon generaliter loquitur de Ordine ecclesiastico. Sed contrarium non est improbableem: quia cum Canones de Ordinibus ecclesiasticis loquuntur, sæpè tantummodò sacros intelligunt; vt videre est in Concilio Tridentino sess. 14. cap. 7. *De reformatione*.

Dico Quintò: Qui in suspensione recipit Ordinem sacrum, non videtur fieri irregularis: quia Iure non est expressum. Est contra Nauarrum. Ratio esse potest, quia suspensio est directè ab exercitio Ordinis suscepti, & solùm ex decentiâ impedit susceptionem noui. Idem probabile est, si quis in interdicto constitutus ordinetur: quia Iure non inuenitur expressum.

DVBIVM III.

Vtrum ex indebitâ Ordinatione fiat quis irregularis?

Dico Primò: Ordinatus ab Episcopo excommunicato, suspenso, vel interdicto denuntiato, vel ab eo qui est notorius Clerici persecutor, vel ab eo qui absolute renuntiã dignitati Episcopali, est irregularis. Ita Nauarrus num. 241. & alij. Excusatur tamen, qui vi vel metu graui sic ordinatur; quia tunc cessant leges Ecclesiæ poenales. Item, excusatur, qui ignorat Episcopi impedimentum; modò ea ignorantia non sit crassa. Nam irregularitas posita in poenam, nõ incurritur, nisi ob culpam mortiferam.

Dico Secundò: Ordinatus ab alieno Episcopo sine licentiâ proprij, non est irregularis; sed ipso facto suspensus, quamdiu proprio Episcopo videbitur. Ita Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 8. Ante Cõcilium solùm erat suspendendus. Nam Bulla Pij II. per quam ipso facto suspendebatur, passim omnibus erat ignota. Vide Nauarrum cap. 25. num. 70. & Couarr. 2. parte §. 1. num. 4.

Dico Tertio: Ordinatus ante legitimam ætatem, aut extra tempora à Iure statuta, non est irregularis.

44
Si ligatus censurâ, exerceat actum Ordinis sacri.

45
Si in excommunicatione recipiat Ordines.

46
Si in suspensione recipiat.

57
Si ordinatus ab Episcopo ligato censurâ.

48
Si ordinatus ab alieno.

49

41
Absolute bis baptizans aut bis baptizatus.

Bis confirmatus, ordinatus &c.

42
Si Clericus vtatur Ordine sacro, quem non habet.

Si absoluat cum non sit Sacerdos.

43
Si id faciat Laicus.

Si ordinatus ante legitimam aetatem, & extra statuta tempora,

regularis, sed suspensus ab executione Ordinum. Quod si fungatur Ordine sic suscepto, fiet irregularis per Bullam Pij II. Vide Nauarr. num. 242. Hæc tamen Bulla non videtur adhuc ubique recepta, vt notat Fumus. Saltem si quis bonâ fide Ordine sic suscepto fungatur, non fiet irregularis, vt notat Couar. suprà; & Nauar. in Capit. *Acceptus*, in solutione oppositionis octauæ, nu. 34. Ratio est, quia illa Extrauagans requirit, vt quis cum præsumptione ministret. Nec obstat Bulla Sixti V. quia reuocata est ad limites iuris cõmunis à Gregorio XI V. præterquam vbi tangit simoniacos; ibi enim in suo vigore relicta est.

50
Si duos ordines simul suscipiat.

Dico Quarto: Qui duos Ordines sacros simul suscipit, suspensus est à posterioribus. Vide Nauar. cap. 25. n. 71. Idem dicendum de eo, qui quatuor Minores, & Subdiaconatum eodem die temerario ausu recipit, vt habetur Capitulo 2. *De eo qui surtiue Ordines suscipit*. Secus est, si Episcopus illum ad hoc inuitet, & ipse bona fide recipiat; quia Canon requirit ausum temerarium.

51
Si per saltum ordinatur,

Dico Quinto: Qui per saltum ordinatur, est suspensus ab Ordine sic suscepto. Quod si ministraverit in illo, Episcopus potest dispensare, vt, postquam Ordinem relictum susceperit, ministret. Ita Concilium Trident. sess. 23. cap. 14. Quod si ministraverit ante dispensationem, fit irregularis, in qua irregularitate solus Papa dispensat; vt colligitur eodem loco: quod intellige, si delictum est notorium; si enim est occultum, potest etiam dispensare Episcopus per facultatem ei concessam sess. 24. cap. 6.

DVBIVM IV.

Vtrum, quando quis suscipiendo Ordinem Presbyteratus ante legitimam aetatem, vel extra statuta tempora, incurrit suspensionem, fiat irregularis, si celebret cum Episcopo?

52
Non fit irregularis.

Videtur enim fieri irregularis, quia vitur Ordine sacro, à quo est suspensus.

Respondeo: Non fieri irregularem. Ratio est: Nam susceptio Ordinis, & illa celebratio cum Episcopo censentur vnus actus: celebratio enim est necessariò annexa; vnde solum incurrit suspensionem.

Esti Episcopus addat excommunicationem,

Idem dicendum, Si Episcopus sub pœna excommunicationis prohibeat, ne quis cum aliquo Canonico impedimento ordinetur. Si enim contra huiusmodi præceptum cum impedimento ordineris, incurres quidem excommunicationem, non tamen irregularitatem celebrando in illa excommunicatione cum Episcopo. Secus verò, si postea celebret; tunc enim fiet irregularis. Ita communiter recentiores.

CAPVT VII.

De Irregularitate ex defectu corporis?

DVBIVM I.

Quis defectus corporis faciat Irregularem?

53
Respondeo & Dico Primò, Omnis defectus corporis, & omnis deformitas reddit homi-

nem irregularem, quæ facit, vt nequeat decorè sacrum ministerium obire. Quis autem talis defectus sit, Episcopi est in dubio arbitrari. Sic carens altero oculo est irregularis, quia est notabilis deformitas; secus verò si solum careat aspectu alterius oculi siue dextri siue finistri, quia id exterius non est notabile, & facillè in celebrando potest ita se aptare, vt nulla sit indecentia. Ita Nauarr. num. 199.

Si epilepticus.

Huc referendi sunt Epileptici, id est, qui morbum caducum patiuntur, qui nunquam possunt ordinari: si autem post ordinationem incidant, non possunt offerre, quamdiu est periculum relabendi. Vide Nauarr. nu. 203.

Dico Secundo: Si quis sibi membrum per culpam abscidit, est irregularis, etiam si talis defectus non impediret vsu Ordinis, nec adferret notabilem deformitatem. Ratio est, Quia est mutilator.

54
Si culpabiliter tibi ipsi membrum abscideris.

Dico Tertio: Cui inuito ab alio membrum abscissum est, non est irregularis, etiam si id ob culpam passus sit, nisi inde sit notabilis deformitas & ineptitudo. Est contra Nauar. n. 198. & quosdam alios; sed tenent multi recentiores: nusquã enim in Iure, id est expressum: vt si ab hoste vel inimico sis mutilatus ob factam illi iniuriã; si in duello sis mutilatus; si à marito adulteræ inuentus in adulterio sis mutilatus. Quod si à iudice sis mutilatus per sententiam; non tam es irregularis ob mutilationem, quam ob infamiam Iuris, quam per sententiam incurristi.

Si inuito membrum abscissum,

Dico Quarto: Qui sibi partem digiti abscidit ex indignatione per culpam, quamuis per hoc non sit factus inhabilis ad celebrandum, est tamen irregularis. Patet ex Capitulo *Qui partem*, dist. 55. Idem dicendum de eo, qui sibi ex culpa alterius membri partem abscidit. Hoc tamen est limitandum, quando notorium est, eum hoc culpabiliter fecisse. Vide Couar. p. 1. num. 6. & Nauarr. num. 198.

55
Si partem digiti tibi abscideris.

Dico Quinto: Qui alteri digitum abscidit vel pollicem, vel auriculam, non est irregularis, etiam si alter ob inhabilitatem ad Eucharistiam tractandam factus sit irregularis. Est communis Canonistarum. Ratio est, quia non abscidit membrum: digitus enim non est membrum, sed pars membri; auris etiam membrum non est, sed ornamentum. Membrum enim dicitur, quod per se integrã aliquam functionem habet.

Si abscideris alteri digitum vel aurem.

Quid membrum.

DVBIVM II.

Quis dispenses in hac Irregularitate?

Dico Primò: Solus Papa dispensat super irregularitate, quæ prouenit ex notabili corporis deformitate, vel epilepsiã, & similibus. Nauarrus num. 200.

56
Si totum membrum.

Dico Secundo: Solus etiã Papa dispensat in irregularitate, quæ ex abscissione partis membri orta est. Ratio est, quia hæc nascitur ex delicto notorio: si enim ea mutilatio fieret ex delicto occulto, cum non sit mutilatio membri, sed partis membri, non induceret irregularitatem.

Si pars membri.

Dico Tertio: Episcopus potest dispensare cum eo, qui sibi fecit abscindi membrum, putans obsequiũ se præstare Deo, modo defectus sit occultus. Patet Capitulo *Significauit*, De corpore vitiatis. Vide Couar. 1. p. in principio nu. 6.

Si membrum secretum tibi abscideris.

CAPVT

CAPVT VIII

De Irregularitate ex bigamia?

DVBIVM I.

Quis dicatur Bigamus, seu Digamus?

57
Bigamus
quis.

Respondeo: Bigamus proprie dicitur, qui binas nuptias iniit & vobis enim nuptias significat.

Explicatur
Apostolus,
de vnio
vnois vno

Quod autem hoc sit impedimentum Ordinum, patet ex Apostolo, qui in Episcopo, Presbytero, & Diacono requirit, vt non sint bigami, 1. ad Timoth. 3. & ad Tit. 1. vers. 6. cum ait, Oportere esse vnus vxoris virum, id est, non bigamum, vt Patres interpretantur, excepto Theodoro. Quod confirmatur, quia eadem epistola Apostolus iubet, vt eligatur vidua, qua fuerit vnus viri vxor: quod non potest intelligi, quod excludatur solum illa, que simul habuit duos viros, hoc enim nunquam fuit licitum aut vlitatum; sed solum excluditur, qua habuit duos viros successiue: ergo similiter cum ait, Episcopum debere esse vnus vxoris virum, hoc dicit vt excludatur is, qui successiue habuit duas vxores.

Ratio vero, cur bigami censentur irregulares, est, non quod secundum nuptia Sacramento careant, vt heretici calumniantur, sed quia carent quadam Sacramenti significatione. Nam per secundas nuptias non bene significatur vnio Christi cum Ecclesia vnica sua sponsa; cuius tamen personam Clerici gerere debent.

DVBIVM II.

Quotuplex sit Bigamia?

58
Bigamia
triplex.
Vera.

Respondeo, Est triplex, iuxta communem Doctorum sententiam, Vera, Interpretatiua, & Similitudinaria. Vera est, cum quis duas vxores legitimas habet, vel habuit, siue ante, siue post baptismum; siue alteram ante, alteram post; & cum vtraque consummavit. Postremum hoc addo, quia ad omnem bigamiam requiritur consummatio per coniunctionem affectu maritali factam. Ratio est: Quia sine consummatione non est facta diuino carnis.

Interpre-
tatiua, ea-
que duplex.

Interpretatiua est varia: Primò, cum quis duxit viduam, vel ab alio corruptam, & consummavit. Quod de corrupta dicitur, non recte probatur ex Cap. Si quis viduam, dist. 50. quia ibi tantum dicitur, Si quis viduam vel ab eo relictam duxerit. Itaq; debet alteri fuisse coniuncta. Probatur tamen ex Cap. Qui in aliquo, dist. 51. vbi dicitur, Qui corruptarum mariti fuerint: & Cap. Maritum, dist. 33. Secundò, cum quis cognouit vxorem suam, postquam illa adulterium perpetravit, siue ipse id sciat, siue ignoret.

Hi duo modi admittuntur ab omnibus, suntq; fundati in Iure. Quamuis, si quis bene aduertat, Canon in secundo requirit vt constet vxorem adulterium perpetrasse. Vide Cap. Si cuius, & seq. 34. dist. Imò videtur adulterium debere esse euidenter probatum, vel certe notorium. Sed addunt plerique duos alios. Prior est, cum quis contrahit cum duabus simul viuētibus, etsi cū vtraque, vel cum altera tantum inualidè, & consummavit.

Alter modus est, quando contrahit cum duabus successiue, id est, mortua priore cum secunda, quamuis inualidè cum altera, vel cum vtraque. Ita Nauar. n. 195. & Couar. 1. p. §. 2. in Clemet. Si furiosus. Verum hi duo vltimi modi nō possunt probari ex Iure. Nam Cap. Nuper, de Bigamis, quod adferunt, loquitur de clerico, qui mortua vxore in sacris ordinatus, secundam duxit, etsi inualidè. Capitulum Presbyterum, 28. dist. est obscurum, & solum loquitur de Presbytero qui nuptijs non legalibus iungitur. Vnde probabile est duos istos modos non inducere irregularitatem. Ita Henriches lib. 2. de Matrimonio, cap. 6.

Similitudinaria bigamia est varia. Primò, si Professus religionis approbatæ, vel insignitus Ordine sacro: matrimonium contrahat cum aliqua, quāuis virgine, & consummet affectu maritali: Sed neutrum habetur in Iure expressum.

59
Similitu-
dinaria,
cague qua-
druplex.

Secundus modus, si Clericus, vel etiam Laicus contrahat cum Moniali professa. Verum neq; hoc in Iure reperitur.

Tertius ergo modus sit, si clericus Ordinis sacri contrahat cum aliqua vidua, & affectu maritali consummet: hic enim, etsi non fiat verè bigamus, cum matrimonium sit irritum, tamen incurrit pœnam bigamorum, scilicet irregularitatem, vt habetur Capit. vltimo, de Bigamis: diciturq; per similitudinem bigamus. Secus verò, si Laicus vel Clericus Minorum ordinum contrahat cum vidua, propter aliquod impedimentum inualidè: hic enim nō fiet irregularis, vt rectè notauit Nauar. nu. 191. Quia hoc Iure non est expressum.

Quartus modus, si mortua priore vxore iniiteris sacris, & postea rursus contrahas, quamuis inualidè, incurris pœnam bigamiæ, id est, irregularitatem, quamuis verè bigamus non sis. Habetur expressè Capitulo Nuper de Bigamis. Alij modi nō inueniuntur huius similitudinariæ bigamiæ. Vnde patet eam tantummodò incurri à Clerico in sacris constituto, qui contrahit & consummat cum vidua; vel qui contrahit & consummat cum virgine, & ante Ordines sacros iunctus fuit matrimonio.

Ex dictis sequitur, non esse irregularem ex hoc capite, qui vnā duxit, & cum alijs adulteratur, quia non censentur duo matrimonia. Similiter nec qui ductam ab alio ducit, & cognoscit; quia hæc censetur virgo.

DVBIVM III.

Quomodo auferatur hæc Irregularitas?

Respondeo & Dico Primò: Non auferitur per baptismum. Docet D. Augustinus lib. De bono coniugali cap. 18. & Innocentius I. epist. ad Decentium: habetur Capit. Acutus, 9. d. 26. Hos sequuntur ferè omnes Doctores Scholastici, d. 27. in. 4. exceptis paucis; scilicet Henrico, Maiore, & Almaino. Item Doctores Canonistæ in Capitulum Gaudemus, de Diuortijs. Contrarium tenuit Hieronymus epist. ad Oceanum, & in Commentarijs ad epistolam ad Titum 1. vbi docet, non effici irregularem eum, qui alteram ante baptismum habuit, altera post. Hunc sequuntur tres illi Scholastici, & quidam alij.

60
Augusti-
nus cenfer
non aufer-
ri per Bap-
tismaum.

Contra-
rium tenet
D. Hiero-
nymus.

Verum sententia S. Augustini est melior & probabilior. Nam, præterquam quod sit lōgè plurius Auctorum, est etiam sententiā Innocentij I.

R b b b i i i j c o m p r o -

comprobata. Et Confirmatur ex verbis Apostoli: Nam Apostolus absolute requirit, ut is, qui assumendus est ad Episcopatum, non sit bigamus: sed qui alteram ante baptismum habuit, alteram post, verè & propriè est bigamus: ergo excluditur per Apostolum.

Dices: Ecclesia non potest leges statuere infidelibus.

Respondeo: Etsi leges Ecclesie non afficiant infideles ante baptismum; potest tamen Ecclesia suis legibus statuere aliqua impedimenta Ordinum, quæ si reperiantur in ijs qui iam baptizati sunt, siue orta sint ante baptismum, siue post, poterit eos inhabiles censere ad Ordines; sicuti ad eosdem inhabiles censet corpore vitiatos. Neque per baptismum hæc bigamia tollitur; cum neque peccatum sit, neque eius poena. Vide Couar. §. 2. num. 5.

61 Quid in ea possit Papa. Dico Secundò: Papa absolute in omni bigamia potest dispensare. Couarr. §. 2. num. 4. Ratio est, quia iure humano inducta est. Nec refert, quod sit constitutio Apostolica; quia etiam ieiunium Ecclesie, & trina mersio in baptismò, est institutum Apostolicum; in quibus tamen Ecclesia potest dispensare, quia Apostolicam habet auctoritatem.

Quid Episcopus. Dico Tertio: Episcopus non potest in Verà & Interpretatiuà bigamiam dispensare, nisi ad Ordines minores. De quo vide Nauarrum num. 197. & Couarr. supra.

Dico Quarto: In similitudinaria dispensare potest Episcopus. Vide Couar. & Nauar. supra.

CAPVT IX.

De Irregularitate Illegitimorum?

DVBIUM I.

Quis dicatur Illegitimus?

62 Definitio Illegitimi. Respondeo: Is dicitur Illegitimus, qui nõ est natus ex matrimonio verè, vel saltem opinionè, legitimo. Dico, vel opinionè legitimo: quia etiam si matrimonium verè legitimum non fuerit ob aliquod occultum impedimentum, tamen si bonà fide contrahentium, vel saltem bonà fide alterius partis reputetur legitimum, proles nata erit legitima. Patet ex Capit. Cum inter. Tit. Qui filij sint legitimi. Quod limita, si fuerit contractum in facie Ecclesie: nam si clandestinè, reputabuntur illegitimi; vt patet Cap. Cum inter, de clandestinà desponsatione, §. 2. Pari modo, si post Concil. Tridentinum omisæ sint denunciationes sine licentia Ordinarij, & subsit impedimentum dirimens, quamuis ignotum, reputabuntur illegitimi. Colligitur ex cap. 5. sess. 24.

Si matrimonium clandestinè, vel si omisæ proclamationes. Si matrimonium subséquatur. Aduerte tamen Primò: Si nondum erat matrimonium, parentes tamen dum prolem suscipere, vel saltem dum nasceretur, erant habiles ad contrahendum, & postea contrahant, proles erit legitima. Capit. Tanta, Qui filij sint legitimi. Vide Couar. De sponsalibus. 2. p. cap. 8. §. 2. n. 2. qui extendit hoc etiam ad tempus natiuitatis, cum Canon solum habeat de tempore susceptionis. Idque verum est, etiam si intercesserit aliud matrimonium, & proles per viginti annos fuerit il-

legitima, vt notat Couar. num. 15. imò etiam si proles ante obiisset, vt notat num. 19.

Aduerte Secundò: In dubijs quemque censeri legitimum quoad Ecclesiastica. Vnde expositiij sunt censendi legitimi. Nam etiam coniuges pauperes aliquando prolem exponunt. Et hæc causa est fauorabilis: ac in dubio nemo debet spoliari suo iure quod habet. In ciuilibus tamen non presumitur legitimus in dubio, nisi id probetur. Ad quod tamen probandum sufficit ostendere in facie Ecclesie parentes contraxisse, & tempore conuenienti coniugaliter conuixisse. Et licet fuerit aliquod impedimentum dirimens, censentur tamè bonà fide contraxisse, nisi probetur contrarium. Vide Couar. cap. 2. §. 3. in 2. p. De sponsalibus.

DVBIUM II.

Virum censetur Illegitimus, cuius parentes ante conceptionem castitatem vouerant?

63 Respondeo: Non censeri, nisi per Ecclesie auctoritatem fuerint toro & habitatione separati. Tunc enim reputabuntur illegitimi, qui post talem separationem fuerint suscepti, ita, vt nec succedere possint, nec ordinari. Ita Siluester verbo Illegitimus q. 4. ex Hostiensis.

DVBIUM III.

Virum Illegitimus teneatur credere matri asserenti ipsum esse Illegitimum?

64 Respondeo, Non teneri, nisi ex circumstantijs res ita fiat evidens, vt liqueat nullam esse rationem non credendi. Et quamdiu non credit, potest ordinari. Vide Nauar. nu. 201. Quòd si credat, non potest ordinari; alioquin peccat mortiferè, nec potest Ordine suscepto vt, quia ab executione est suspensus. Si tamen vsus fuerit Ordine sacro suscepto, non fiet idcirco irregularis nouà irregularitate. Est contra Nauarrum. Ita Couar. in Clement. Si furiosus, de homicidio, §. 1. num. 3. Ratio est; Quia violatio suspensionis, quæ est ob defectum, non inducit nouam irregularitatem; sed solum violatio eius suspensionis, quæ est ob culpam: atqui hæc suspensio est ob defectum, nempe tori legitimi; oritur enim præcisè ex irregularitate tori illegitimi.

DVBIUM IV.

Quomodo tollatur hoc impedimentum?

65 Dico Primò: Tollitur per ingressum & professionem religionis approbatæ, sic, vt professus fiat habilis ad Ordines sacros, non tamen ad dignitates & Prælaturas: Vnde non potest esse Generalis, Prouincialis, Abbas, vel superior habens iurisdictionem fori externi in suos, sine priuilegio vel dispensatione Pape. Vide Nauar. num. 201, & Siluestrum, q. 6. Vbi Aduerte: Esse probabile, per professionem religionis tolli omnè irregularitatem ad omnes Ordines sacros, excepto Episcopatu, præter eam que ex homicidio, vel bigamia oritur. Ita Sotus dist. 25. q. 1. art. 3. & quidam recentiores.

Dico Secundò: Episcopus potest dispensare in hac irregularitate ad Ordines minores, & ad beneficium

beneficium simplex; non autem ad Ordines sacros, aut beneficium curatum. Ita communiter Doctores. Vnde sequitur, Episcopum non videri posse dispensare cum illegitimo ad canonicatum Ecclesie cathedralis. Ratio est; quia Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. statuit, vt omnes canonicatus Ecclesie cathedralis habeant annexum Ordinem sacrum, ad quem Episcopus non potest dispensare cum illegitimo.

Aduerte tamen: Quando hoc impedimentum est occultum, probabile esse, Episcopum posse in eo absolute dispensare ad omnia: nam tunc cen-

setur esse ex delicto occulto, scilicet ipsorum parentum; ac proinde videtur concedi dispensatio per caput 6. sess. 24. Etsi enim omnis dispensatio strictè sit interpretanda, cum sit odium Iuris; facultas tamen dispensandi est late interpretanda, præsertim quæ concessa est Episcopis: tum quia ipsis, seposita reseruatione superioris, per se competit; tum quia beneficium Principis quod non est in præiudicium tertij, late interpretandum est, vt docet Glossa in Clement. Primam, De officio Vicarij, quam sequuntur omnes.

An, & quouisque tollatur per Episcopis.

D E

INDVLGENTIIS.

Circa Quaestionem 25. 26. & 27.

1
Varie acceptiones Indulgentie

NOta, nomine *Indulgentia* generatim significari quandam iuris relaxationem; nempe, quando cum aliquo minus seuerè agimus, quàm pro nostro iure possemus. Apud Patres accipitur interdum pro remissione peccatorum; vt patet apud Cyprianum epistolâ ad Iubaianum; & apud Hieronymum in Comment. cap. 4. Danielis; idque meritò, quia in remittendis peccatis, quoad culpam & poenam Deus maximè de suo iure remittit. Sed postea accommodatum est hoc nomè ad significandam proprie condonationem poenæ temporalis. Nam vulgò etiam parentes dicuntur *Indulgentes*, quando filios non castigant; & castigationis condonatio vocatur *Indulgentia*. Ita accipitur in proposito, & potest sic describi: *Indulgentia est remissio poenæ temporariae, ob culpam actualem Deo debita, per auctoritatem Ecclesiasticam extra Sacramentum facta, per applicationem earum satisfactionum, quæ in communi thesauro Ecclesie sunt repositæ.*

CAPVT I.

De potestate conferendi Indulgentias.

DVBIVM I.

Vtrum in Ecclesia sit potestas conferendi Indulgentias?

2
Hæretici negantes.

NOtandum est: Primos qui hanc potestatem negauerunt, fuisse Waldenses, vt docet Alphonsus à Castro *De hæresibus*, Verbo *Indulgentias*: quos secutus est Ioannes Wicleff, vt patet ex Concilio Constantiensi sess. 8: hunc Lutherus, Lutherum Calvinus, & alij hæretici nostri æui. Vide Lutherum apud Rosensem in assertionem articuli 18. & 19. vbi dicit, *Indulgentias non valere ad remissionem poenæ*; & articulo 20. *Non esse salutare*: Calvinus lib. 3. *Institut.* cap. 5. docet esse *figmenta*.

Veritas Catholica affirmat.

Sed veritas Catholica est, *Esse in Ecclesia potestatem concedendi Indulgentias*, id est, condonandi poenas peccatis debitas extra Sacramentum. Patet ex Concilio Tridentino sess. vltimâ, vbi damnat anathemate eos, qui dicunt *Indulgentias esse inuiles*;

vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. Et ex Concilio Constantiensi sess. 8. vbi damnantur articuli Wicleff, inter quos 42. est: *Fatum est credere Indulgentijs Papæ & Episcoporum.* Et ex Bulla Leonis X. quæ habetur in tomo 4. Conciliorum, pag. 700. vbi damnantur sex articuli Lutheri de Indulgentijs.

Probatum Primò ex varijs Scripturæ locis. Primus locus est Ioannis 20. v. 23. *Quorum remisseritis peccata, remittuntur eis.* Hic Dominus dat Ecclesie Prælati potestatem remittendi peccata. Atqui nomine *remissionis peccatorum*, in Scripturis nõ solû significatur remissio culpæ, sed etiâ poenæ temporalis: Psalmo 50. v. 4. *Amplius laua me ab iniquitate mea.* quod multi intelligunt de remissione poenæ temporalis: Numer. 14. v. 20. *Dimisi iuxta verbum tuum*, id est, dimisi peccatum quo ad vindictam temporariam: & alibi sæpè. Ergo dat hæc etiam potestatem remittendi poenam temporalem.

3
1. Probatum ex Scripturis.

Ioannis 20.

Dices: Dominus hic solum dat potestatem remittendi peccata per Sacramentum Pœnitentiæ: ergo non rectè colligitur Sacerdotem ea posse remittere extra Sacramentum.

Respondeo: Principaliter quidem datur potestas remittendi peccata per Sacramentum; secundariò tamen etiam extra Sacramentum. Si enim dedit Ecclesie potestatem remittendi culpam & poenam æternam per suam sententiam, quam voluit esse Sacramentum; multò magis ei dederit potestatem remittendi poenam temporalem, si causa subdit. Confirmatur ex Cyrillo lib. 12. in Ioan. cap. 56. vbi dicit, Paulum huius potestatis auctoritate fornicarium illum Corinthium, quem prius in perniciem carnis tradiderat, rursus recepisse; nempe condonatâ vindictâ, ne maiore tristitiâ absorberetur. Atqui Paulus hoc extra Sacramentum fecit; absens enim erat.

Alius locus est Matthæi 16. v. 19. *Tibi dabo claves regni cælorum.* Ad claves regni cælorum pertinet impedimenta cæli tollere: atqui non solum culpa, sed etiam reatus poenæ impedit cæli ingressum: ergo data est Ecclesie potestas tollendi hunc reatum, alioquin claves essent imperfectæ, neque possent cælum aperire. Vnde Theophylactus in hunc locum; *Claves, inquit, intelligas, quæ ligant & soluant, hoc est, delictorum vel indulgentias, vel poenas.*

Matth. 16.

Tertius